

Dvacet let od založení společnosti České Švýcarsko, o. p. s.

Zbyněk Linhart, Zdeněk Patzelt

Obecně prospěšná společnost České Švýcarsko vznikla v roce 2001 jako logický krok po vyhlášení stejnojmenného národního parku. Pro region Českého Švýcarska, a pro Kránsolipsko dvojnásob, se tím začala psát nová kapitola historie. Ještě před vznikem NP se totiž podařilo přesvědčit poslance a státní úřady, aby se sídlo správy NP, zakotvené

Jak a proč vznikla obecně prospěšná společnost České Švýcarsko?

Jelikož správa národního parku byla zákonem zřízena jako organizační složka státu s působností výhradně jen na území NP, nemohla se účinně zapojit do dění v okolí, odkud je přitom národní park a předmět jeho ochrany nejvíce ovlivňován, zároveň ale národní park velmi působí i na okolní obce, obyvatele a místní podnikatele. Od počátku proto bylo záměrem oboustranně předcházet možným neshodám, známým v té době např. ze Šumavy, a naopak bylo společným cílem snažit se pro region co nejvíce využít všech příležitostí, které vznik národního parku přinášel. Proto se rozhodli Zbyněk Linhart za město Krásná Lípa, Zdeněk Patzelt jako první ředitel správy národního parku a Jan Eichler za ZO ČSOP Tilia založit obecně prospěšnou společnost, která svou činností pokrývá jak území národního parku, tak i jeho okolí. V říjnu 2001 byla obecně prospěšná společnost České Švýcarsko zapsána do obchodního rejstříku a jejím prvním ředitelem se stal Marek Mráz, tehdejší „civil-káři“ na správě NP. Vzniklo tak první funkční propojení samospráv, nevládního neziskového sektoru a státní organizace v ochraně přírody v ČR. Vysoce reprezentativním sídlem o. p. s. se v roce 2007 stal Dům Českého Švýcarska, který opět jako první svého

druhu v ČR vyrostl na náměstí v Krásné Lípě a jehož obdobou jsou dnes i Domy přírody, vznikající v našich chráněných krajinných oblastech. V roce 2011 pak přistoupil k o.p.s. jako zakladatel i Ústecký kraj.

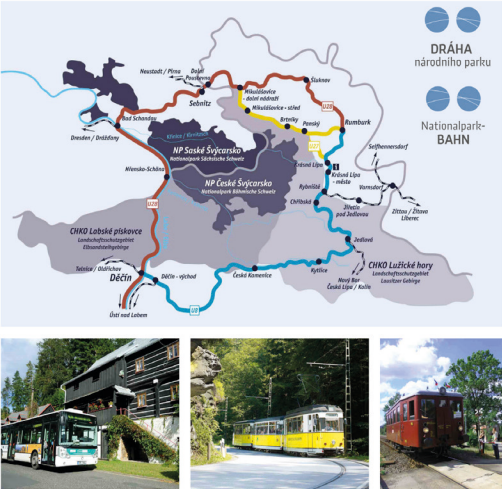
Dům Českého Švýcarska na náměstí v Krásné Lípě. Foto Zdeněk Patzelt

v zákoně, přesunulo z původně zamýšleného Děčína do Krásné Lípy. Jak ukázalo uplynulých 20 let existence obecně prospěšné společnosti (o. p. s.), tato organizace hraje v novodobých dějinách Českého Švýcarska jednu z hlavních rolí a sídelní město Krásná Lípa za tu dobu i její zásluhou rozkvetlo k nepoznání.

Hned od počátku tak byla o.p.s. zaměřena zejména na environmentální výchovu a vzdělávání, na vytváření pozitivního image regionu a na využití jeho turistického potenciálu. Bez financí je každý počátek těžký, a tak bylo pro o.p.s. klíčové,

ČESKOSASKÉ ŠVÝCARSKO – TO JEDE!

Prezentace dopravního propojení Českosaského Švýcarska. Foto Archiv České Švýcarsko, o.p.s.

že ji po jejím vzniku finančně velmi podpořil Antonín Koláček prostřednictvím Appian Group (následně Czech Coal). Díky této podpoře začala být o. p. s. samostatně úspěšná i v získávání větších grantů na rozvojové projekty, zaměřené zejména na cestovní ruch, ochranu životního prostředí a ochranu lidových památek, které byly financovány převážně z mezinárodních fondů, včetně Světového fondu životního prostředí OSN (GEF). A byla to právě o. p. s. České Švýcarsko, kam směřoval vůbec první velký environmentální projekt v ČR, podpořený ze Strukturálních fondů Evropské unie. Společnost se tak stala hlavním hybatelem v Českém Švýcarsku, který nastartoval regionální rozvoj a šetrný rozvoj cestovního ruchu, jenž byl vyhodnocen jako nejperspektivnější odvětví regionu. Bylo jasné, že bez cestovního ruchu se region neobejde, a společným zájmem bylo pro něj vytvořit nové podmínky odpovídající jak potřebám ochrany přírody národního parku, tak i místních obyvatel. Dalším společným zájmem bylo, aby co největší část finančních přínosů spojených s existencí národního parku (a cestovního ruchu na něj vázaného) zůstávala v regionu, u jeho obyvatel, obcí a podnikatelů. Pro zajištění veřejné podpory a kladného vnímání národního parku je totiž zcela nezbytné, aby jeho existence byla pro region i hmatatelným ekonomickým přínosem.

Priority a milníky

Milníků na dvacetileté cestě o. p. s. bylo spousta. Klíčovým byl například rozvoj ekologické veřejné dopravy, nejprve skromným zavedením turistického autobusu obcemi národního parku, který postupně vyústil až v dnešní plně integrovanou

Ukázka úspěšných tiskovin. Archiv České Švýcarsko, o.p.s.

okružní ekologickou dopravu, propojující celé České i Saské Švýcarsko. Podařilo se mj. i propojení malého kousku desítek metrů přerušené přeshraniční železnice, které mezi Saskem a ČR po mnohá desetiletí chybělo. Propojení se Saským Švýcarskem a spolupráci s Turistickým svazem Saské Švýcarsko se dostalo nejvyšší priority nejenom v dopravě, ale ve všech oblastech spolupráce.

Mimořádně úspěšné bylo také založení Destinačního fondu Českého Švýcarska v roce 2008, který se opět stal prvním svého druhu v ČR. Fond sdružuje jak státní správu, samosprávy a úřady v ochraně přírody, tak i podnikatelské a neziskové subjekty, které každý rok pravidelně přispívají do společného fondu k financování rozvoje udržitelného cestovního ruchu. Úspěšných projektů bylo nespočet a nelze je zde uvést všechny, jednalo se o desítky programů environmentálního vzdělávání jak v Domě Českého Švýcarska, tak v terénu národního parku a okolí. Dále to byly desítky turistických programů a desítky publikací, mnoho z nich oceněných v nejvýznamnějších národních soutěžích včetně nejkrásnější knihy roku, nejkrásnějších kalendářů a mnoho dalších. Ve spolupráci se správou NP a Klubem českých turistů byl realizován systém certifikovaných průvodců. Byla provedena rozsáhlá inventarizace památek lidové architektury a mnoho z nich bylo opraveno, vznikla řada nově značených turistických cest a cílů zejména v okolí národního parku, propagační a marketingové kampaně nesmazatelně zapsaly České Švýcarsko jako „Excelentní destinaci“ do podvědomí

naší i zahraniční veřejnosti, sama o. p. s. byla certifikována jako uznávaná organizace destinačního managementu. Desítky dalších projektů pak byly zpracovávány i jako pomoc pro další zájemce, podnikatele i obce v regionu.

Bez úskalí se žádná cesta neobejde, důležité je odhodlání

V uplynulém dvacetiletí samozřejmě musela o. p. s. překonávat i různě těžká období, zejména zajištění trvalé udržitelnosti provozního financování je v neziskovém sektoru vždy „velkým dobrodružstvím“, environmentální oblast nevyjímaje. Ne vždy také nahlíží stát na nevládní organizace s pochopením, spíše je tomu jako na houpačce. Rovněž sladění rozdílných zájmů různých aktérů se často neobejde bez velkorysosti a snahy hledat společná řešení, jednostranné zájmy nelze prosazovat „silou“. V tomto ohledu je třeba poděkovat zaměstnancům i vedení o. p. s. za odolnost, úsilí a odhodlání, které svému působení v o. p. s. věnovali a i nadále věnují. Rovněž je nutné poděkovat všem, kdo se na činnosti o. p. s. podílejí z vnějšku a podporují ji dnes i v minulosti. Do dalších let popřejme o. p. s. stejný entuziasmus, s jakým byla zakládána a po mnoho let rozvíjena. Doba se mění, mění se výzvy, mění se prostředí. Společnost, která chce úspěšně přežít všechny tyto změny, musí být flexibilní a zejména soudržná. A jak to zatím vídíme, České Švýcarsko, o. p. s., má i v současnosti všechny předpoklady k tomu, aby se jí v úspěšném rozvoji regionu, stejně jako v budování dobrého jména Českého Švýcarska a jeho národního parku dařilo stejně skvěle i v dalších letech. Díky lidem, kteří v o. p. s. a pro region pracují.